

FM: Bezdarba līmenis turpina samazināties, taču uzlabojumi darba tirgū kļūst lēnāki

Publicēts: 31.01.2018.

Lai gan ekonomikas izaugsme ir kļuvusi lēnāka un nodarbinātības pieaugums atsevišķās nozarēs un reģionos jau ir praktiski apstājies, bezdarba līmenis Latvijā turpina samazināties. Šā gada trešajā ceturksnī tas noslīdējis līdz 9,7% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, liecina jaunākie darbaspēka apsekojuma dati. Gada laikā bezdarba līmenis ir samazinājies par 0,9 procentpunktiem un šis ir jauns zemākais bezdarba rādītājs kopš 2008. gada pēdējā ceturkšņa.

Darbaspēka apsekojuma dati arī uzrāda mērenu ekonomikā nodarbināto iedzīvotāju skaita pieaugumu, tam sasniedzot 902 tūkstošus. Vienlaikus dati par aizņemtajām darba vietām, kas atspoguļo uzņēmumu sniegtos statistikas datus, rāda, ka strādājošo skaita pieaugums Latvijā šobrīd ir gandrīz apstājies. Šā gada otrā ceturkšņa beigās kopējais aizņemto darba vietu skaits valstī bijis par 0,1% jeb par 956 darba vietām lielāks nekā pirms gada. Visu šo pieaugumu ir nodrošinājis sabiedriskais sektors, kur aizņemto darba vietu skaits gada laikā palielinājies par 1,5%, kamēr privātajā sektorā darba vietu skaits sarucis par 0,6%.

Pieaugumu sabiedriskajā sektorā nodrošinājis galvenokārt būtiski pieaugušais nodarbināto skaits sociālajā aprūpē, kas ietver asistentu pakalpojumus cilvēkiem ar invaliditāti. Šeit aizņemto darba vietu skaits gada laikā palielinājies par 25,3% jeb 2426 darba vietām, kamēr neliels strādājošo skaita pieaugums bijis arī izglītības nozarē – par 1,6% jeb 1542 un valsts pārvaldē – par 1,5% jeb 845. Jāatzīmē, ka darbinieku pieaugums valsts pārvaldē ir saistīts ar Latvijas prezidentūru ES šā gada pirmajā pusgadā.

Savukārt privātā sektora ražošanas nozarēs darba vietu skaits pēdējo 12 mēnešu laikā līdz šā gada otrā ceturkšņa beigām ir sarucis. Apstrādes rūpniecībā strādājošo skaits šogad samazinājies par 3,8% jeb 4353 cilvēkiem un būvniecības nozarē – par 7,0% jeb 4368 cilvēkiem. Apstrādes rūpniecībā strādājošo skaita samazināšanos ietekmējuši arī tādi vienreizēji faktori kā Krievijas noteiktās sankcijas ES ražotajiem pārtikas produktiem un problēmas Latvijas metālu ražošanas nozarē. Tā rezultātā darba vietu skaits zivju pārstrādes nozarē samazinājies par 27,8% jeb 1369 un arī metālapstrādes nozarē bijis neliels kritums. Savukārt apģērba ražošana Latvijā stabili samazinās jau vairākus gadus un attiecīgi nozarē strādājošo skaits pēdējā gada laikā sarucis par 9,2% jeb 838 cilvēkiem.

Tomēr šie pēdējā gada dati, kas uzrāda darba vietu veidošanos galvenokārt sabiedriskajā sektorā, neatspoguļo kopējo darba tirgus attīstību laikā pēc krīzes, kad jaunas darba vietas veidojās praktiski tikai privātajā sektorā. Ja salīdzina aizņemto darba vietu skaitu šā gada otrā ceturkšņa beigās ar aizņemto darba vietu skaitu 2010. gada otrā ceturkšņa beigās, redzams, ka privātajā sektorā strādājošo skaits audzis kopumā par 18,1% jeb 87,5 tūkstošiem, kamēr pieaugums sabiedriskajā sektorā veidoja tikai 2,9% jeb 8,1 tūkstoši. Šāda atšķirīga dinamika pēdējo gadu laikā saistīta arī ar norisēm krīzes laikā, kad sabiedriskajā sektorā tika veikti lielāki algu samazinājumi, kamēr privātā sektora uzņēmēji vairāk samazināja strādājošo skaitu, būtiski nemainot atalgojuma līmeni.

Skatoties pa reģioniem, redzams, ka galvenās jaunu darba vietu veidošanās vietas gan pēdējā gada laikā, gan laikā pēc krīzes ir bijušas Rīga un Pierīgas reģions. Latgales reģionā visā pēckrīzes laikā darba vietu skaita pieaugums bijis niecīgs un šajā reģionā bezdarba līmeņa salīdzinoši lēno, tomēr samazināšanos nodrošinājis praktiski tikai ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita sarukums. Ja Rīgā un Pierīgā kopā darba vietu skaits kopš 2010. gada palielinājies par 12,6%, Latgalē tas veidojos tikai 1,9%. Tomēr arī Latgalē izmaiņas nav viendabīgas. Piemēram, Daugavpils pilsētā darba vietu skaits kopš 2010. gada sarucis par 14,6%, Rēzeknes pilsētā un novadā uzrādīts aptuveni 20% pieaugums. Reģionālās atšķirības īpaši skaidri iezīmējušās pēdējā gada laikā, kad darba vietu skaits palielinājies tikai Rīgas reģionā – par 1,1%, bet visos citos Latvijas reģionos tas ir sarucis kopumā par 2,1%.

Lai arī trešā ceturkšņa darbaspēka apsekojuma dati joprojām ir salīdzinoši pozitīvi, paredzams, ka turpmākajos ceturkšņos uzlabojumi darba tirgū kļūs arvien lēnāki, ko noteiks gan ekonomiskās izaugsmes vājināšanās, gan demogrāfiskā situācija un sarūkošais darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits, kas vēl papildus bremzēs nodarbinātības pieaugumu. Jau šobrīd uzņēmēju

aptaujas liecina, ka vienu no būtiskākajām problēmām viņi saredz darbaspēka trūkumā. Tas vienlīdz attiecas gan uz augsti kvalificētiem speciālistiem, gan vienkāršiem strādniekiem. Atsevišķās nozarēs, piemēram, mazumtirdzniecībā, darbaspēka trūkums ir kļuvis par galveno iemeslu nodarbināto skaita sarukumam.

Vienlaikus arī reģistrētā bezdarba dati signalizē, ka arī bezdarba līmeņa tālāka samazināšanās kļūs arvien lēnāka. Ja darbaspēka apsekojums trešajā ceturksnī joprojām ir uzrādījis vērā ņemamu darba meklētāju īpatsvara samazināšanos gada griezumā, reģistrētā bezdarba kritums trešajā ceturksnī praktiski jau ir apstājies 8,5% līmenī. Negatīvu ietekmi uz darba tirgus situāciju atstāj arī joprojām nestabilā ģeopolitiskā situācija, ierobežojot uzņēmumu gatavību investēt un veidot jaunas darba vietas politiski un ekonomiski nedrošā reģionā.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-bezdarba-limenis-turpina-samazinaties-tacu-uzlabojumi-darba-tirgu-klust-lenaki>